

ZAJĘCIA EDUKACYJNE:

Geografia

NAUCZYCIELE PROWADZĄCY:

Ryszard Gierula

I. Informacje ogólne

1. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia, tj. poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania.
2. Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie wymagań określone jest w Indywidualnych Programach Edukacyjno-Terapeutycznych lub w arkuszach dostosowania wymagań edukacyjnych przygotowanych na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.
3. Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
4. Oceny bieżące ustala się w stopniach według następującej skali:
  - 1) stopień celujący (cel) – 6 – uczeń posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające poza program, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami,
  - 2) stopień bardzo dobry (bdb) – 5 – uczeń opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem,
  - 3) stopień dobry (db) – 4 – uczeń stosuje poprawnie wiadomości, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania,
  - 4) stopień dostateczny (dst) – 3 – uczeń opanował minimum programowe,
  - 5) stopień dopuszczający (dop) – 2 – uczeń ma braki w opanowaniu minimum, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w czasie dalszej nauki,
  - 6) stopień niedostateczny (ndst) – 1 – uczeń nie opanował minimum wiadomości i umiejętności i braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy, uczeń nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności.
5. W trakcie oceniania bieżącego przy stopniach dopuszcza się dopisywanie znaków: „+”, „-”, „=”.
6. W ocenianiu bieżącym dopuszcza się stosowanie znaków i skrótów:
  - 1) „zw” – zwolniony z danej aktywności,
  - 2) „us” – usprawiedliwiony,

- 3) „np” – nieprzygotowany,
  - 4) „nb” – nieobecny,
  - 5) „+” – dodatkowa aktywność,
  - 6) „-” – brak (np. zeszytu, podręcznika, zadania, stroju gimnastycznego itp.).
7. Dopuszczane formy oceniania wiedzy i umiejętności uczniów to:
- 1) sprawdziany,
  - 2) kartkówki,
  - 3) testy,
  - 4) zadania domowe,
  - 5) odpowiedzi ustne,
  - 6) aktywność na lekcji,
  - 7) ćwiczenia realizowane podczas lekcji,
  - 8) wykonywanie dodatkowych zadań,
  - 9) udział w konkursach przedmiotowych.
8. Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną z prac pisemnych, o których mowa w ust. 7 pkt. 1 i 3; w pozostałych sytuacjach decyzję o możliwości poprawy oceny podejmuje nauczyciel. Oceny niedostateczne z prac pisemnych należy poprawić pisemnie w terminie **30 dni**, od dnia wpisania oceny do dziennika.

II. Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych

Uczeń może otrzymać ocenę wyższą (na koniec roku) od proponowanej, jeżeli:

Na wniosek ucznia lub jego opiekunów prawnych, przed konferencją klasyfikacyjną, uczeń może poprawić proponowaną przez nauczyciela ocenę klasyfikacyjną. Termin sprawdzianu i jego zakres ustala nauczyciel w porozumieniu z zainteresowanym uczniem (i w razie potrzeby z jego opiekunami prawnymi). Uczeń zobowiązany jest poprawić te pisemne prace klasowe, z których otrzymał ocenę niższą niż oczekiwana przez niego ocena klasyfikacyjna. Stopień trudności sprawdzianu winien odpowiadać wymaganiom edukacyjnym na tę ocenę klasyfikacyjną, którą uczeń chciałby uzyskać.

III. Sposób oceniania prac pisemnych

Prace pisemne (sprawdziany, testy,) oceniane są według skali procentowej:

OCENA	PROGI PROCENTOWE
celujący	99 - 100

celujący -	98
bardzo dobry +	97
bardzo dobry	86 - 96
bardzo dobry -	85
dobry +	84
dobry	71 - 83
dobry -	70
dostateczny +	69
dostateczny	56 - 68
dostateczny -	55
dopuszczający +	54
dopuszczający	41 - 53
dopuszczający -	40
niedostateczny +	36 - 39
niedostateczny	0 - 35

IV. Kartkówki i inne

Kartkówki są przeprowadzane z bieżącego materiału i obejmują 3-4 ostatnie lekcje. Nie są zapowiadane, trwają 5 - 10 min.

Trzy minusy otrzymane do dziennika (np. nieprzygotowanie, brak zeszytów, książek, materiałów, zadania) skutkują otrzymaniem oceny niedostatecznej, trzy plusy (np. aktywność, pomoc kolegą- uzgodniona z nauczycielem) – otrzymanie oceny bardzo dobrej.

V. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen z zajęć edukacyjnych

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Ocena niedostateczna	Wymagania na poszczególne oceny				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	1. Mapa Polski				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski					

	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy • wymienia pasy rzeźby terenu Polski • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego • wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim • wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego • wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim • wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką • wskazuje na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim • opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego • przedstawia wpływ łądolu na krajobraz pojezierzy • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy • omawia atrakcje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł
--	---	--	--	---	---

	<p>największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy • określa położenie Warszawy na mapie Polski • wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy • wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską • wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej • wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej • określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • podaje nazwę 	<p>podstawie ilustracji</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach •opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala 	<p>turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	--	---	---	---	---

	<p>parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej • określa na podstawie mapy położenie Tatr • wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie 	3. Łądy i oceany				
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie • wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna • wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie • porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów • wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny odkryć geograficznych • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo • opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej • opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach • przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
	4. Krajobrazy świata				

<p>podstawowych treści programowych z przedmiotu.</p> <p>- Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji.</p> <p>- Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji.</p> <p>- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> • wymienia składniki pogody • wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> • wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi • wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi • wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem • odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu • wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej • omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych • wymienia cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym • wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów • omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyń gorących • omawia cechy krajobrazu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza • oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku • oblicza roczną sumę opadów • prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych • omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi • porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych stref umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt • analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
--	--	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne 	<p>charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<p>śródziemnomorskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	
--	---	---	--	---	--

	dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt				
--	--	--	--	--	--

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Planeta Nowa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
1. Współrzędne geograficzne				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy południków i równoleżników podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna</i>, <i>szerokość geograficzna</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i> 		<p>wybranych obszarów na Ziemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze 	
2. Ruchy Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym • wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej • wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> • określa czas trwania ruchu obrotowego • demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli • wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i> • podaje różnicę między gwiazdą a planetą • wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi • omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego • podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi • wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji • opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą • omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji • omawia przebieg linii zmiany daty • przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji • wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę Układu Słonecznego • wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych • określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych • wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca • wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi

<ul style="list-style-type: none"> • demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli • wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku • wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi 		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi 		
3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Europy na mapie świata • wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie • wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii • wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej • wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego • podaje liczbę państw Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy • wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie • opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> • przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych • omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie • omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji • wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii • wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu • podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych

<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy • wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej • wymienia główne języki i religie występujące w Europie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy 	<p>podstawie klimatogramów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. • omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji Ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie • omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map 	<p>i starzejącego się</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy • analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy • opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy • omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy • ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów • ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
--	---	--	--	--

4. Gospodarka Europy

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zadania i funkcje rolnictwa • wyjaśnia znaczenie terminu <i>plony</i> • wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier • wymienia zadania i funkcje przemysłu • wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe • podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu • rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii • wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych • wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii • wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie • omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji • charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa • przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie • omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji • analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
---	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii 				
5. Sąsiedzi Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz

<p>gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami 	<p>mapy gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy 	<p>podstawie wykresu i schematu</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji • omawia znaczenie usług w Rosji • charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji • wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł 	<p>fotografii</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7
oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Ocena niedostateczna	Wymagania na poszczególne oceny ¹				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	1. Podstawy geografii. Rozdział dodatkowy ²				

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjnych.

² Rozdział dodatkowy *Podstawy geografii* w okresie przejściowym ułatwi uczniom po kursie przyrody zrozumienie treści dotyczących współrzędnych geograficznych oraz przećwiczenie najważniejszych umiejętności wykorzystywanych podczas pracy z mapą.

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią • wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wymienia rodzaje skal • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomic</i> • odczytuje z mapy wysokość bezwzględną • podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów • podaje cechy siatki geograficznej • określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie • wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną • szereguje skale od największej do najmniejszej • podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną • określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu • charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej • wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach • omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie • oblicza wysokości względne • omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i rozciągłość południkową • analizuje treści map wykonanych w różnych skalach • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie • omawia metody prezentacji zjawisk na mapach • charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej • odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie • wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach • interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. 	2. Środowisko przyrodnicze Polski				
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski • wskazuje na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski • opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów

<p>- Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela.</p> <p>- Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu.</p> <p>- Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji.</p> <p>- Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji.</p> <p>- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.</p>	<p>geometryczny środek Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie podaje długość granic z sąsiadującymi państwami wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen</i> i <i>holocen</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy</i> i <i>rzeźba glacialna</i> wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne rodzaje skał wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>klimat</i>, <i>ciśnienie atmosferyczne</i>, <i>niż baryczny</i>, <i>wyż baryczny</i> wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego wymienia elementy klimatu wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa wartość temperatury powietrza</i> wymienia czynniki, które warunkują 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy wskazuje na mapie przebieg granic Polski omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery omawia proces powstawania gór wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce omawia zlodowacenia na obszarze Polski opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy dokonuje podziału surowców mineralnych wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej podaje cechy przejściowości klimatu Polski podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej rozpoznaje typy ujść rzecznych charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy różnych typów genetycznych gór przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej omawia warunki klimatyczne w Europie charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych omawia funkcje lasów omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski opisuje mechanizm powstawania lodowców wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku omawia procesy i czynniki glebotwórcze opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska 	<p>górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
--	---	--	--	--	--

	<p>zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje wiatrów wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>system rzeczny, dorzecze, zlewisko</i> wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego podaje główne cechy fizyczne Bałtyku wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> wymienia typy gleb w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> wymienia różne rodzaje lasów w Polsce wymienia formy ochrony przyrody w Polsce wskazuje na mapie Polski parki narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 			
<p>Uczeń: - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie</p>	3. Ludność i urbanizacja w Polsce				
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy wskazuje na mapie administracyjnej Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. oblicza współczynnik przyrostu naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości

<p>wiedzy z tego przedmiotu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>poszczególne województwa i ich stolice</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wyjaśnia znaczenie 	<p>liczby ludności Polski po II wojnie światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną • podaje przyczyny rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce 	<p>przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • charakteryzuje przemiany współczesnych miast • omawia problemy mieszkańców dużych miast • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia przemiany współczesnych miast 	<p>współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
--	--	---	--	--	---

	<p>terminu <i>migracje wewnętrzne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny migracji wewnętrznych wymienia mniejszości narodowe w Polsce wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski wymienia funkcje miast 	<p>największych miast w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce 		
<p>Uczeń: - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają</p>	4. Rolnictwo i przemysł Polski				
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje rolnictwa wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- gospodarczym kraju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii

<p>mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>rolnictwa w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hodowla, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw • wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce 	<p>Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce 	<p>Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają 	<p>5. Usługi w Polsce</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> • wyróżnia rodzaje transportu w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce • omawia na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy

<p>mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze •wyróżnia rodzaje łączności •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •dokonuje podziału turystyki •wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski 	<p>map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego 	<p>transportu w przewozach pasażerów i ładunków</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce 	<p>dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski					
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego •podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska •wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych •omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego 	
7. Relacje między elementami środowiska geograficznego					
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce •wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko powodzi •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim •omawia na podstawie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki

<p>nauczyciela.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich •wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>w województwach pomorskim i łódzkim</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego 	<p>tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności •analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Pomorskiem</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy •określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich •opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>powodzi w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki •identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich •ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju •identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju •identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych
---	---	---	--	--	--

					na przykładzie Trójmiasta
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>8. Mój region i moja mała ojczyzna</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie • analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 8 oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

	Wymagania na poszczególne oceny
--	--

Ocena niedostateczna	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki. 	<p>I. Azja</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji • wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji • wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej • wymienia największe rzeki Azji • wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> • odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji • wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji • wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej • określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii • wymienia główne uprawy w Japonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata • charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji • przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji • omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji • omawia strefy roślinne Azji • omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji • wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy • wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa • wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii • omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji • charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji • omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych • wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji • opisuje przebieg trzęsienia ziemi • omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji • opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii • opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii • omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii • omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii • omawia cechy gospodarki Chin • analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki • omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych • przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi • omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu • omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej • wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii • analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii • charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej • uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów • udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych • omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami • ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych • wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji • wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej • ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii • omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową • opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie

	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej • wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<p>sprzyjające osadnictwu w Chinach</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia • omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach • omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej • przedstawia cele organizacji OPEC 	<p>demograficzne Indii</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu 	<p>świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych • omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie 	
Uczeń:	II. Afryka				

<p>- Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu.</p> <p>- Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela.</p> <p>- Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu.</p> <p>- Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji.</p> <p>- Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji.</p> <p>- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia strefy klimatyczne Afryki wymienia największe rzeki i jeziora Afryki wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce wymienia główne uprawy w Afryce wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki określa położenie geograficzne Etiopii wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem określa położenie geograficzne Kenii wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki omawia czynniki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych omawia przemysł wydobywczy w Afryce wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu omawia gospodarkę w strefie Sahelu omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej omawia przyczyny procesu pustoszenia w strefie Sahelu omawia typy rolnictwa w Afryce przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa					
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy państw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje budowę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ustala prawidłowości w

	<p>geograficzne Ameryki</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową wymienia największe rzeki Ameryki wskazuje je na mapie wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> wskazuje na mapie Aleję Tornad wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku określa położenie geograficzne Amazonii omawia florę i faunę lasów równikowych podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja</i>, <i>megalopolis</i> wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i 	<p>leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki wymienia strefy klimatyczne Ameryki omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii omawia cechy klimatu Amazonii podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia ukształtowanie powierzchni Kanady przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady omawia strukturę użytkowania ziemi 	<p>geologiczną Ameryki</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej przedstawia miejsce 	<p>ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych omawia przyczyny 	<p>ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
--	---	---	--	--	---

	<p>wskazuje na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia główne uprawy na terenie Kanady • wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych 	<p>w Kanadzie na podstawie wykresu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu 	<p>Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na podstawie wykresu</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych 	<p>marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych</p>	
<p>Uczeń: - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu.</p>	<p>IV. Australia i Oceania</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych

<p>- Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.</p>	<p>statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii 		
<p>Uczeń: - Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania chemii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu. - Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela. - Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu. - Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji. - Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji. - Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.</p>	V. Obszary okołobiegunowe				
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki</i> wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych wyjaśnia status prawny Antarktydy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł

VI. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z zajęć edukacyjnych

1. Ocena celująca – wymagania wykraczające, otrzymuje uczeń, który:

1.1. Posiada wiadomości i umiejętności wykraczające poza program nauczania geografii w danej klasie.

- 1.2. Osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych.
- 1.3. Samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia.
- 1.4. Aktywnie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych.
- 1.5. Rozwiązuje samodzielnie zadania problemowe.
- 1.6. Potrafi stosować wiadomości w nowych i nietypowych sytuacjach.
- 1.7. Dostrzega, dokonuje porównań i uogólnień wykorzystując również wiadomości dodatkowe.

2. **Ocena bardzo dobra** – wymagania dopełniające, otrzymuje uczeń, który:

- 2.1. W pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania geografii w danej klasie.
- 2.2. Sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami.
- 2.3. Właściwie rozumie treści złożone, trudne, ważne do opanowania.
- 2.4. Samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania;
- 2.5. Uczeń jest aktywny na lekcji, systematycznie odrabia prace domowe.

3. **Ocena dobra** – wymagania rozszerzające, otrzymuje uczeń, który:

- 3.1. Opanował w dużym zakresie wiadomości określone programem nauczania geografii w danej klasie.
- 3.2. Poprawnie stosuje opanowane wiadomości do rozwiązywania typowych zdań lub problemów.
- 3.3. Samodzielnie wykonuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne.
- 3.4. Stara się aktywnie uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych.
- 3.5. Systematycznie wykonuje zadania domowe.

4. **Ocena dostateczna** – wymagania podstawowe, otrzymuje uczeń, który:

- 4.1. Opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania geografii w danej klasie.
- 4.2. Potrafi stosować wiadomości do rozwiązywania zadań z pomocą nauczyciela.
- 4.3. Niesystematycznie jest przygotowany do zajęć lekcyjnych.
- 4.4. Nie zawsze bierze aktywny udział w lekcji.
- 4.5. Nie zawsze ma wykonaną pracę domową.

5. **Ocena dopuszczająca** – wymagania konieczne, otrzymuje uczeń, który:

- 5.1. Ma braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych programem, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia
- 5.2. Rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności z dużą pomocą nauczyciela.
- 5.3. Niesystematycznie jest przygotowany do zajęć lekcyjnych.

5.4. Nie zawsze odrabia prace domowe.

5.5. Nie rozumie uogólnień i nie umie śledzić podstawowych rozumowań.

5.6. Mimo ograniczonych możliwości intelektualnych stara się zdobyć podstawową wiedzę.

6. **Ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

6.1. Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania geografii w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie

pozwalają mu na dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu.

6.2. Nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności nawet z dużą pomocą nauczyciela.

6.3. Nie rozumie podstawowych treści programowych z przedmiotu.

6.4. Nie wykazuje zainteresowania i aktywności na lekcji.

6.5. Nie odrabia prac domowych i nie przygotowuje się do lekcji.

6.6. Ma lekceważący stosunek do przedmiotu i brak chęci do nauki.